

Pispalan kaavoitus - kannanotto -

Pispalan rakennusinventointi - toinen kierros

Pirkanmaan maakuntamuseon kommentit kannanottoon 4.3.2008

Yleiset ja rakennusinventointia koskevat kommentit sinisellä, arkeologista inventointia koskevat vihreällä.

1. Kannanotto - yleistä

Tällä kannanotollamme haluamme rakentavalla tavalla osallistua Pispalan kaavoitusprosessiin ja antaa eväitä tehtävän uuden inventointikierroksen toteutukseen. Tilannetta hankaloittaa kuitenkin se, että saatavilla ei ole olemassa informaatiota inventointikierroksen tavoitteista kaupungin osalta – esitetyt kannanotot perustuvat oletukseen tulevan inventointikierroksen luonteesta. Pyydämme huomiomaan tässä esitetyt asiat myös kaikissa muissa Pispalan kaavoitusprosessiin ja tähän aiheeseen liittyvissä asiayhteyksissä.

Kaavoittajalla on ollut tieto tavoitteista, ja niistä olisi voinut kertoa jo aiemmin. Kyseessä siis normaalit lakisääteiset asemakaavoituksen pohjaksi tehtävät arkeologinen ja kulttuurihistoriallinen inventointi, joiden painoarvo tulee valtakunnallisesti merkittävän alueen kaavaa laadittaessa olemaan merkittävä.

Kannatamme Pispalan uuden rakennusinventoinnin suorittamista. Aiemmin toteutettu rakennusinventointi (2001-2003) on monilta osin puutteellinen ja siinä kerättyjä tietoja on kaupungin ja muiden tahojen toimesta hyödynnetty vastoin yleistä intressiä ja eri tarkoituksiin mihin aineisto on soveltunut (esimerkiksi taustamateriaalina rakennus- ja purkulupien myöntäminen).

Vanhon inventointiaineistojen käytöstä rakennus- ja purkulupien käsittelyssä on tehty aikanaan periaatepäätös, mutta ko. päätöksiä ei ole tehty koskaan pelkän aineiston perusteella, vaan niistä on tehty lausuntopyyntö maakuntamuseolle, jolloin rakennustutkija on käynyt läpi olemassa olevan aineiston ja tehnyt maastokäynnin arvioidakseen tietojen paikkansapitävyyttä ja ajantasaisuutta.

Seuraavissa kohdissa esitetään rakentavia ehdotuksia, pyyntöjä, vaatimuksia, valituksia ja kommentteja jotka toivotaan huomioitavan.

2. Aiemmin toteutetun rakennusinventoinnin puutteita:

1. Inventointilomakkeisiin kerätyissä tiedoissa on lukuisia virheitä

Näin on ikävä kyllä aina, johtuen suuresta kohde- ja tietomäärästä. Virheet eivät usein ole kokonaisuuden tai kohteen arvojen kannalta merkittäviä, vaan detaljitietoja. Jos aineistoissa on merkittäviä virheitä ne pitää tietenkin korjata nyt kun siihen on mahdollisuus.

2. Kerättyjen tietojen laajuudessa on suuria kiinteistökohtaisia eroja

Näin on ikävä kyllä aina sillä kaikista kiinteistöistä ei ole säilynyt historiatietoja ja joistain taas on tietoja saatavilla runsaasti.

3. Inventoinnin tekijöillä on ollut mahdollisuus kirjoittaa kiinteistölomakkeisiin omavaltaisesti haluamiaan asioita, ilman tarkempaa ulkopuolista puolueetonta arviointia.

Museon tehtävä on kaikkien yhteisen kulttuuriperinnön tutkiminen ja vaaliminen. Maakuntamuseota puolueettomampaa arvioijaa on vaikea löytää. Toki maakuntamuseon tehtävänä on nimenomaan kulttuuriympäristön vaaliminen. Maakuntamuseon kulttuuriympäristön vaalimistyö perustuu lakiin, asetuksiin ja sopimuksiin. Tapa, jolla kulttuuriympäristöä vaalitaan yksilöidään museoasetuksessa sekä Museoviraston kanssa laadituissa sopimuksissa: Suunnitelma alueellisesta museotyöstä ja Kulttuuriympäristön vaalimista koskevan yhteistyösopimus. Inventointi on keskeinen tapa tutkia ja arvioida rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja. Alan asiantuntijana ja ammattilaisena inventoija pyrkii tietenkin objektiivisuuteen, johon hänen saamansa tieteellinen koulutuskin tähtää. Maakuntamuseon työn laatua valvoo paitsi osaltaan Tampereen kaupunki, myös Museovirasto.

4. Inventoinnin tekemisestä ei ole informoitu yksittäisten kiinteistöjen omistajia etukäteen, eikä kerättyjä tietoja ole pyytämättä annettu tiedoksi kiinteistöjen omistajille jälkikäteenkään.

Tiedotukseen panostetaan nyt aiempaa enemmän. Kaikkien inventoitavien kiinteistöjen postilaatikoihin jaetaan ja muualla asuville postitetaan ennen kenttätöiden alkua tiedote inventoinnista. Myös kenttäkäynnistä jätetään tiedote. Tiedotteesta selviää kuinka valmiisiin inventointitietoihin voi tutustua ja kuinka niitä voi korjata tai täydentää. Tämä edellyttää myös asukkailta ja kiinteistön omistajilta aktiivisuutta.

5. Kiinteistön omistajille ei ole annettu mahdollisuutta korjata tai muuttaa kiinteistölomakkeen tietoja. Myöskään valitusoikeutta inventointiluokituksesta ei ole ollut olemassa.

Aina on ollut virheitä huomattaessaan mahdollisuus ottaa yhteyttä museoon. Nyt tarjotaan korjaus ja täydennysmahdollisuutta lomakkeella (tulossa myös sähköinen). Valitusoikeutta ei ole ollut, eikä sellaista tule, koska inventointi ei ole päätös, vaan asiantuntijan tutkimustulos. Kaava ja sen mahdolliset suojelumerkinnät ovat päätöksiä ja niistä voi valittaa. Tehokkainta on kuitenkin vaikuttaa inventoinnin valmistuttua OAS:n puitteissa, ennen kaavan hyväksymistä. Pirkanmaan maakuntamuseon asiantuntijatoiminnan laatua valvoo Museovirasto.

6. Inventointilomakkeissa keskityttiin esittämään rajoitteita ja suojelusuosituksia kiinteistöille sen sijasta että olisi antanut toimivia jatkokehitysehdotuksia.

Inventointi on nykytilan arviointia, joka tähtää rakennetun ympäristön arvojen määrittelyyn ja niiden suojelusuositusten antamiseen. Jatkokehitysehdotukset tms. ovat ensisijaisesti kaavan ja alueen rakennustapaohjeiden asia.

Jotta itse rakennusinventointi täyttäisi tasapuolisuuden kriteerit, on mielestämme välttämätöntä että aiemmin tehtyä rakennusinventointia täydentää, siten että informaatio saadaan mahdollisimman yhteismitalliseksi ja oikeaksi. Pirkanmaan maakuntamuseo on asiasta samaa mieltä.

Pispalan alueen kiinteistönomistajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi on vaadittavaa että inventointi suoritetaan uudestaan siten, että jokaisesta alueen rakennuksesta kerättäisiin tasavertaiset, yhtä laajat tiedot. Niiltä osin kuin inventoinnin tiedot ovat eri kiinteistöjen osalta erilaajuiset, ei se saa johtaa kiinteistöjen eriarvoiseen kohteluun.

Tämä ei ole valitettavasti mahdollista: toisista rakennuksista on enemmän tietoa kuin toisista. Tasavertaiseen kohteluun pyritään tiedoista huolimatta.

3. Toisen inventointikierroksen tavoiteasetanta

Aiemmin tehty inventointi ei ole tavoitteiltaan, toteutukseltaan tai tulokseltaan ollut tarkoituksenmukainen. Nyt toisella inventointikierroksella toivomme tavoitteiden olevan seuraavat:

1. Inventoinnin tulee selvittää mitkä ovat Pispalan kulttuurihistoriallisesti tai muuten merkittävät kohteet tai kokonaisuudet, jotka tulisi säilyttää ja joiden tuhoutuminen olisi yleisen intressin vastaista (esim. ulkoilualueet, kadut, penkereet, näköalapaikat, talot). Mieliä ei saa kuvastaa vain museotoimen mielihyvää, vaan myös Pispalan asukkaiden, kiinteistöomistajien ja muiden intressiryhmien mielihyvää. Harkintaoikeutta siitä mikä on arvokasta, suojeltavaa tai säilytettäväksi määrättävää ei tule jättää yksin inventoinnin toteuttajille.

Tähän asiaan pureudutaan syvällisemmin keväällä järjestettävässä ”arvokeskustelussa”. Ihanteellista olisi, jos arvoissa päästäisiin yhteisymmärrykseen, vaikka niillä on usein tapana olla jokaiselle hyvin henkilökohtaisia. Rakennettu kulttuuriympäristö tarkoittaa maisemaa, johon ihminen on jättänyt jälkensä. Jälkiä ovat mm. tiet, pellot, penkereet, puistot, pihat, ulkorakennukset ja asuintalot. Tämän kokonaisuuden hahmottaminen, arvottaminen ja suojelutavoitteiden esittäminen on inventoinnin tarkoitus. Se että inventoinnissa usein korostuvat juuri rakennukset johtuu siitä, että ne ovat maisemassa usein hallitsevassa asemassa ja niiden säilymiseen kohdistuvat suurimmat uhkat. Museo ei usko, että Pispalassa kukaan tai mikään uhkaa Pispalan portaita tai harjun laen ’pyykkimetsää’, koska niiden arvo on kaikille selvä. Toisaalta yksittäisten rakennusten säilyminen on omistajansa ja asukkaattensa suojelutahdon varassa. Ja jos vanhoja rakennuksia ei enää ole, ei ole myöskään sitä monikerroksista, kulttuurihistoriallista kokonaisuutta, jolla nyt katsotaan olevan valtakunnallista merkitystä. On vain kauniilla harjulla sijaitseva asuinalue, jolla on kirjoissa hieno historia.

Inventoinnissa tulisi selvittää millä tavalla uudis- ja täydennysrakentamista parhaimmalla ja ympäristöön sopivalla tavalla voitaisiin toteuttaa Pispalassa eri alueilla. Rakentaminen Pispalaan, joka on lähellä keskustaa ja jo rakennettua asemakaava-aluetta on paitsi ekologisesti kestävää myös Tampereen kaupungin kaupunkistrategian (2005-2016) mukaista. Tämä on pääasiassa rakennustapaohjeiden ja kaavan asia.

2. Kiinteistön omistajien omia mahdollisuuksia päättää kiinteistönsä ja rakennusten tulevaisuudesta tulee kunnioittaa - tästä syystä on tarpeen että kiinteistön omistajilta tiedustellaan kiinnostuksesta lisärakentamiseen, rakennusten laajentamiseen sekä rakennustensa suojeluun.

Vuorovaikutus on tärkeää kaikissa vaiheissa, mutta on syytä muistaa että lain mukaan kiinteistön omistajalla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kiinteistöstään, ja että perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.

3. Inventoinnin tavoitteena ei tule olla yksittäisten kiinteistöjen ja/tai rakennusten luokittelu 1, 2, 3, 4 tai vastaaviin luokkiin. Pää tavoitteena tulisi olla kulttuuriympäristön ja kokonaisuuksien arviointi. Tiukkaan luokitteluun tähtäävät merkinnät tulee poistaa jo olemassa olevistakin lomakkeista väärinymmärrysten välttämiseksi.

Rakennetusta kulttuuriympäristöstä ks. edellä kohta 1. Arvoluokituksesta: Arvokkaaksi koettua kokonaisuutta ei ole ilman yksityiskohtia. Mittavaa aineistoa on pakko jäsentää jollakin tavalla, tehdyt johtopäätökset perustuvat luokitteluun ja tyypittelyyn, siihen mikä on Pispalalle tyypillistä. Siksi kohteille on luotava arvojärjestys, jolla hahmotetaan kaikkein arvokkaimmat ja vähemmän

arvokkaat alueet ja kohteet. Harkittavissa on missä määrin ja millaisessa muodossa arvoluokat siirtyvät uuteen kaavaan.

4. Inventoinnista informointi

1. Kiinteistön omistajia tulee informoida tehtävästä inventoinnista etukäteen ja heille tulee taata mahdollisuus osallistua inventointitapahtumaan. Kiinteistön omistajien tiedot ovat saatavilla viranomaisrekisteristä, joten tiedot ovat inventointien käytettävissä.

Kaikille tiedotetaan inventoinnista, mutta tarkkaa aikaa, jolloin tutkija inventoi kunkin kohteen ei valitettavasti voida antaa. 150 kohteen läpikäymiseen ei voi tehdä tarkkaa aikataulua, koska kohteet ovat erilaisia, toiset vaativat enemmän aikaa kuin toiset. Inventointiin voi osallistua tietoja täydentämällä ja korjaamalla.

2. Kaikille alueen kiinteistönomistajille tulisi lähettää informaatiota henkilökohtaisesti etukäteen suoritettavasta inventoinnista.
 - i. inventointipäivämäärä ja kellonaika
 - ii. inventoinnin tavoite ja mihin tietoa tullaan käyttämään
 - iii. selvitys inventoinnissa kerättävistä tiedoista
 - iv. inventoijien pohjatiedot kiinteistöstä

Ks. edellinen kohta. Edellä mainittujen materiaalien lähettäminen etukäteen ei ole mahdollista, mutta valmiissa inventointilomakkeissa on mm. tiedot käytetyistä lähteistä ja osallisille tarjotaan mahdollisuus tutustua niihin ja tehdä niihin korjauksia.

3. Mikäli inventoinnissa kerättäviä tietoja tullaan käyttämään yksilöllisten suojelupäätösten pohjana, tulee siitä kertoa kiinteistönomistajille jo ennen inventoinnin aloittamista. [Lienee tullut 21.2.08 infossa selväksi, että näin on.](#)
4. Kiinteistön omistajille täytyy informoida kiinteistökohtaisesti inventoinnissa todetut kulttuurihistorialliset ja muut arvot, ja kertoa millä tavalla ne jatkossa vaikuttavat kiinteistöillä tehtäviin toimenpiteisiin. [Asian voi tarkistaa inventointimateriaaleista ja pyytää tarvittaessa museolta lisätietoja.](#)
5. Inventoinnin jälkeen tulisi kiinteistönomistajille lähettää tiedoksi inventoinnin tulokset ja kaikki taloista kerätty materiaali. [Valmiisiin aineistoihin voi tutustua Rajaportin saunakahvilassa ja Pispalan kirjastolla.](#)
6. Kiinteistönomistajille tulisi antaa rajoittamaton mahdollisuus tehdä korjauksia omistuksista mahdollisesti virheellisesti kerättyihin inventointitietoihin. [Merkittävät virheet korjataan kyllä, jos niistä meille tarkoitusta varten varatulla lomakkeella ilmoittaa.](#) Muistitieto on ongelmallista, koska asioita muistetaan eri tavalla. Tietoihin voidaan kuitenkin lisätä eräviä mielipide.

5. Inventointitietojen keräämisestä

1. Kiinteistöä koskevat tiedot tulee ensisijaisesti hankkia viranomaisrekistereistä. Toissijaisesti tietoja voidaan päivittää kiinteistön omistajille suunnatuilla kyselyillä. [Viranomaisrekisteristä saadaan ennen 1940-lukua valmistuneista rakennuksista käytännössä vain nykyisen omistajan nimi- ja osoitetiedot sekä omistajan ilmoittama valmistumisvuosi. Esim. alkuperäisiä](#)

rakennuslupapiirroksia taloista ei ole saatavilla. Tärkein inventoinnin tiedonkeruumenetelmä on tutkijan kenttäkäynti, jolloin hän arvioi rakennuksen säilyneisyyttä, tehtyjä muutoksia, rakennusmateriaaleja ym. sekä haastattelee omistajaa tai asukasta jos tämä on paikalla. Työmenetelmät perustuvat tieteelliseen, hyväksi arvioituun metodiikkaan, joka on Museoviraston suosittamaa ja samanlaisina käytössä kaikissa muissakin maakunnissa.

2. Inventoinnissa ja sen suojeluesityksissä tulisi korostaa kohteiden kulttuurihistoriallisen arvon merkitystä. Tämä on tarkoitus.
3. Inventoinnin suorittajan tulisi tehdä tutkimus objektiivisesti, eikä inventoinnin tekijöillä tulisi olla omaa erityistä ennalta määrättyä intressiä inventoinnin tuloksia koskien. Inventoinnista tulisi myös lisäksi ja vähintään hankkia ulkopuolinen puolueeton arvio käytetyistä menetelmistä ja inventointitulosten luotettavuudesta.

Kuten jo edellä: Inventoija on kulttuurihistoriallisten arvojen asiantuntija, joka tekee työnsä ammattitietäköä ja Museoviraston ohjeita noudattaen.

4. Mikäli inventointitiedoissa käsitellään rakennuksen kuntoa, tulisi näkemys vahvistaa rakennusalan asiantuntijan toimesta. Maallikkojen kommentteja kiinteistöjen kunnosta ei tule kirjata. Inventoinnissa tulisi huomioida rakennusten kokonaiskunto: kokonaiskunto on talon ulkopintaa ja antikvaarisuutta merkittävämpi tekijä arvioitaessa talon käyttökelpoisuutta ja tulevia ylläpitokustannuksia sekä mahdollisia remontointikustannuksia.

Tästä keskustellaan varmasti paljon kevään 'arvokeskustelussa'. Inventoijan suorittaman kuntoa koskevan arvion on ollut tarkoitus kuvata ainoastaan ilmeisiä seikkoja: hyväkuntoinen = rungotaan ryhdikäs talo (ikäisekseen) ja huonokuntoinen = rakennuksessa on merkittävä rakenteellinen ongelma, kuten romahtanut katto, pullistuneet seinät tai vino perustus. Kunnolla ei yleensä ole ratkaisevaa merkitystä sille, mikä on rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo. Arvio on mahdollista myös jättää pois.

6. Kannanottoja siltä varalta että inventointi tehdään vastoin pääasiallisia toiveita

Ensisijaisesti vaatimuksena on, että inventointi ei tähtää yksittäisten rakennusten luokitteluun (katso aiemmat kohdat). Mikäli tätä toivetta ei kunnioiteta pyydämme kunnioittamaan seuraavia seikkoja: Luokittelu on välttämätöntä. Ks. edellä sivu 3-4.

1. Kokonaiskunnoltaan huonokuntoisia, välttäviä tai tyydyttäviä taloja tai niiden pihapiiriä ei missään tapauksessa tulisi inventoinnissa luokitella pakolla säilytettäväksi, sillä tämä estää näiden kohteiden jatkohyödyntämistä kohtuullista ja yleistä etua suuremmalla määrällä.
2. Mikäli kokonaiskunnoltaan huonokuntoisia, välttäviä tai tyydyttäviä taloja tai niiden pihapiirejä esitetään suojeltaviksi, tulisi inventoinnin laatijan ja kaupungin varautua kompensoimaan mahdolliset taloudelliset menetykset kiinteistöjen omistajille. Kaavoitusprosessissa pyritään löytämään kompromissi kulttuurihistoriallisen arvojen säilyttämisen ja kiinteistönomistajien intressien välille. Maankäyttö ja rakennuslain mukaan asemakaavalla ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa kiinteistönomistajalle. Kohtuuttoman haitan määrittely ei kuulu Pirkanmaan maakuntamuseolle. Sen on oltava objektiivinen kohteen luokittelussa ja arvioinnissa.
3. Pispalan vanhojen talojen omistajille ei tule vastoin kiinteistönomistajan tahtoa asettaa raskaita pitkälle tulevaisuuteen ulottuvia ylläpitovastuita taloistaan. Maankäyttö- ja rakennuslaki määrää, että jokaisella kiinteistönomistajalla on oikeus ja velvollisuus pitää huolta omistamastaan kiinteistöstä, siis myös rakennuksista.

4. Siinä tapauksessa että inventointi esittää esimerkiksi suojelurajoitteita kiinteistöjen rakennuksille, tulee inventoinnin vastavuoroisesti myös tarjota selkeitä ehdotuksia ja malleja tavoista joilla kiinteistönomistajat voivat toteuttaa uudisrakennuksia ja laajennuksia sekä muutoksia näissä säilytettäviksi esitetyissä kohteissa.

Inventointi esittää suoja- ja toimenpidesuosituksia. Suojelumääräysten laatimisesta vastaa kaavoittaja inventoinnin suositusten pohjalta. Rakennusten jatkokäyttöä selvitetään kaavassa ja rakennustapaohjeissa.

5. Mikäli inventointi sisältää tosi asiallisen päätöksen, jolla jokin asia on ratkaistu, päätös pitää toimittaa tältä osin sille oikeussubjektille johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Rakennusinventointi ei ole päätös, kaava on.

Aiemmin tehdyn rakennusinventointikierroksen materiaalia on käytetty kaupungin toimesta yhtenä pohjadokumenttina arvioitaessa rakennuslupien myöntämistä tontille. Mikäli ensimmäisen tai toisen inventointikierroksen materiaalia tullaan vaatimuksista huolimatta (katso aiemmat kohdat) jatkossa hyödyntämään rakennuslupien tarkastelussa tulee huomioida seuraavia asioita:

Rakennusluvut myönnetään ensisijaisesti kaavan perusteella ja inventointien tietoja käytetään sen tueksi.

- Inventoinnille tulee antaa vain vähäinen painoarvo. Kiinteistönomistajan oma selonteko tilanteesta tulee ottaa ensisijaisesti huomioon.

Inventointi on asiantuntijan näkemys, jolle on annettava melko suuri painoarvo. Inventointi edustaa yleistä etua ja on lain mukainen; pyrkimyksenä yhteisen kulttuuriperinnön säilyminen tuleville sukupolville.

- Mikäli rakennus suojellaan (esimerkiksi sr-merkintä tai kaupungin muu virkamiesten noudattama toimintasääntö) tulee se tapahtua vain ja ainoastaan kiinteistönomistajan suostumuksella.

Suojelumerkinnot, joita Tampereella on käytössä noin 90 erilaista, tehdään maankäyttö ja rakennuslain mukaisesti kulttuuriperinnön arvojen suojelemiseksi. Kaavaan on valitusoikeus, jota tietenkin pitää käyttää, jos katsoo kokeneensa kohtuutonta rajoitusta tai haittaa.

- Kiinteistön omistajaa on kuultava ja hänen mielipiteensä on huomioitava. Kuulemisen tulee olla konkreettisempaa kuin pelkkä kuulutus kaupungin ilmoitustauluilla.

Edellä esitetyistä tiukoistakin kommentteista huolimatta yhteistyö, sovittelu, kommunikointi ja ennakoiva työskentelytapa tulisi ottaa koko kaavoituksen ja siihen liittyvien inventointien ohjenuoraksi. Yleisen edun mukainen toiminta vaatii kompromisseja kaikilta osapuolilta.

7. Aikataulu, resurssit ja inventoinnin suorittaminen

- Inventointi on käytännössä osa Pispalan uuden asemakaavan valmistelua. Johtuen siitä että osa alueesta on asetettu rakennuskieltoon uuden kaavan valmistelun ajaksi on inventoinnin suorittamista kiirehdittävä. Kaava-alueen 1 inventointi tehdään 11.2.-25.6.2008
- Inventointikierrosta ei kuitenkaan saa suorittaa puutteellisena tai vajaasti resursoituna sillä inventointikierroksen tuloksia tullaan oletettavasti käyttämään kulttuurihistorialliselta ja taloudelliselta arvoltaan valtakunnallista merkittävyyttä omaavan alueen ja kiinteistömäärän tulevaisuudesta päätettäessä.
- Puutteellisen tai virheellisiä suosituksia esittävän inventoinnin teettäminen on yleisten etujen vastaista. Priorisointi eri kaava-hankkeiden osalta tulee viranomaisten toimesta suorittaa siten, että Pispalan rakennusinventointi saa riittävän resursoinnin jotta se voidaan tehdä tarkoituksenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

Inventoinnit on budjetoitu kaavaan tarkoituksena laatia lain määräämät riittävät selvitykset kaavan pohjaksi. Jokainen rakennettu ympäristö on yksilöllinen, joten työtä kehitetään tarpeen mukaan

- Eteneminen uuden inventointikierroksen osalta tulisi tapahtua alueittain, sitä mukaa kuin kaavoitusprosessi etenee. Kaikkien edun mukaista olisi kaavaprosessin läpimeno mahdollisimman nopealla aikataululla. Todellakin!

Lisäksi tiedoksi arkeologisesta inventoinnista:

Kannanotot ovat koskeneet rakennettua kulttuuriympäristöä eikä niissä ole käsitelty arkeologista inventointia. Koska kaavahankkeen yksi selvityksistä tulee olemaan muinaisjäännösten inventointi ja sen tulokset vaikuttavat Pispalan maankäyttöön sitovasti, maakuntamuseon vastauksessa on syytä lyhyesti koota keskeisiä periaatteita arkeologisesta inventoinnista. Tarkempia tietoja inventoinnista saa maakuntamuseon arkeologeilta (Ulla Lähdesmäki ja Vadim Adel).

Muinaisjäännökset ovat lailla rauhoitettuja (1963/295) ja niiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen tai muu kajoaminen on kielletty. Tämä periaate koskee myös suojaluetta. Muinaisjäännöksiä ja muita arkeologisia kohteita inventoidaan koko Pispalan ja Tahmelan alueella yhdellä kertaa siten, että maastotyöt tehdään toukokuussa kolmen viikon aikana. Inventoinnin tekeminen edellyttää arkeologin pätevyyttä ja ammattitaitoa ja inventointi tehdään Museoviraston laatimien ohjeiden mukaisesti (Opas arkeologiseen inventointiin. Museoviraston julkaisuja 2000 ja Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Ohje määrittelyyn ja suojeluun / luonnos 2006 ja 2007).

Inventointi tuottaa tietoja alueella säilyneistä kiinteistä muinaisjäännöksistä ja muista raunioituneista tai muutoin käytöstä poistuneista jäännöksistä. Inventoinnissa havainnoidaan ja dokumentoidaan kohteita ja tuotetaan niistä tietoa muinaisjäännösten suojelun ja tutkimuksen tarpeisiin. Inventointiraportti sisältää mm. tiedon tarkastetuista alueista, kohteiden kuvaukset, alustavan ajoituksen ja tulkinnan, ehdotuksen suojaluetta ja rauhoitusluokasta (Suomessa käytössä jako kolmeen rauhoitusluokkaan) sekä rajausta kiinteästä muinaisjäännöksestä ja suojaluetta. Inventoinnissa liikutaan yleisillä alueilla ja yksityisten maanomistajien tonteilla, mm. pihalla. Inventointi on muinaismuistolain 10 §:n mukainen arkeologinen tutkimus, johon museoviranomaisella on oikeus. Maastossa tarkastettavien tonttien maanomistajia informoimaan pääsääntöisesti etukäteen kirjeellä tulevasta inventoinnista, mutta etukäteen ei kuitenkaan ole aina mahdollista tietää varmuudella, millä tonteilla inventoinnin aikana on syytä käydä.

Koska muinaismuistolaki rauhoittaa muinaisjäännösalueet, asemakaavaan niiden alueelle ei saa osoittaa esim. rakennusala tai muuta sellaista maankäyttöä, joka merkitsisi muinaisjäännösalueeseen kajoamista. Mikäli kiinteä muinaisjäännös tuottaa arvoonsa nähden kohtuutonta haittaa, kohteeseen on mahdollista hakea ns. kajoamislupaa. Tämä menettely on kuitenkin poikkeuksellista.

Maankäyttäjän oikeusturvan toteutumiseksi on tärkeää, että rauhoitetut muinaisjäännökset selvitetään etukäteen kaavoituksen yhteydessä eikä niihin esimerkiksi törmätä kun tontilla purkutyöt tai rakentaminen ovat jo käynnissä. Maanomistajilla ja alueen asukkailla on keskeinen merkitys tonttiaan koskevien havaintojen antamisessa inventoijille. Löydöistä ja havainnoista kertominen on asianmukaista vuorovaikutusta ja informaation vaihtamista, se on osa maankäytön suunnittelun läpinäkyvyyttä.

8. Kannanoton osalliset

Tampereella 22.1.2008

Pispalan asemakaavan uudistamista pohjustavan työryhmän allekirjoittaneet osallistujat:

Lisätietoja rakennusinventoinnista:

Jos haluaa sukeltaa sisälle aiheeseen kulttuurihistoriallinen inventointi tai rakennusinventointi tai rakennetun ympäristön selvitys, mitä nimeä kulloinkin haluaa käyttää, niin netistä löytyy luonnos tekeillä olevasta Museoviraston inventointioppaasta, jota myös Pispalan inventoinnissa pääosin noudatetaan: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=77300&lan=fi>

Muita oppaita ovat:

Päivi Andersson, Rakennusinventoinnin opas. Keski-Suomen museon monistesarja 1/91, 1991.

Rakennuskulttuurin luettelointi. Museovirasto, rakennushistorian osasto. Julkaisu no. 15. 2. painos 1984.